

A hidegháború forró pillanatai

„Az egyik csónakunk megtelt öt menekülttel, a másik pedig még a mi oldalunkon vesztegelt. Viszont mindkét evezősünk a távoli oldalon ragadt a két evezőnkkel és csónak nélkül. Ráadásul már teljes világosság volt, és az erdő felőli ijesztő fények egyre közeledtek. A félelemtől és a zűrzavartól bémultan álltam második emberként a kötél végén. Az első kötélhúzó a norvég Thorvald Stoltenberg volt, a menekülés szervezésének az irányítója. Thorvald egy pillanatig sem habozott, hason belecsusszant a csónakba, és csupasz kézzel kétségbeesetten evezni kezdett. Nevetséges jelenet volt. Karácsony napja, jóval nulla celsius fok alatt, jeges szél, a nap már felkelt, ott voltunk a kommunisták gyűréjében, és egy magányos norvég hiábavalóan csapkod a csupasz kezeivel, hogy átjusson a túloldalra...” – írta Barry Farber, minden idők egyik legjelentősebb amerikai rádiótudósítója a „felszabadító flottáról” 1956 telére emlékezve Andaunál.

Barry Farber 2007 novemberében megkapta a George Washington-díjat kiemelkedő rádiótudósítói munkájáért, különös tekintettel a magyar forradalom idején nyújtott teljesítményéért. Az Amerikai-Magyar Alapítvány a George Washington-díjat minden évben odaítéli New Yorkban, kiemelkedő, magyarságtudatot büszkén vállaló személyeknek.

- Sok írását olvastam, hallgattam a rádióban a Talk Radio Network csatornán, és most a díjátadáson is megismertem jellegzetes „akcióorientált” előadói stílusát. 2002-ben a Talkers Magazine minden idők tíz legjobb amerikai rádiós személyisége közé sorolta. Milyen „trükkökkel” dolgozik, hogy ilyen nevet szerzett a szakmában?

- Nem lehet csak kényelmesen hátradőlni, és arra gondolni, hogy már úgyis megszerezted a közönséged. El kell hitetni, hogy meg tudsz újulni minden nap. Egy másik trükk, hogy ugyanúgy kell beszélni közvetítés közben, mint „rendesen”. Sok embert ismerek, aki rendkívül szórakoztató a mindennapokban, de ha eléjük tartasz egy mikrofont, megdermednek. Unalmasnak nem szabad lenni!

- Konzervatív politikai eszméket vall, ismeri a konzervativizmus fejlődéstörténetet az Egyesült Államokban. Hogyan különbözik ez a konzervativizmus a magyarországitól általában?

- Ez egy érdekes kérdés! Azok voltak a konzervatívok az 1956-os forradalom idején, akik szabadságot, nemzeti függetlenséget és demokráciát akartak. No, ezt eddig könnyű volt meghatározni! Ma már azonban nem ennyire egyszerű a helyzet. Amerika volt a legcsodáltabb ország a második világháború után, és összetartottunk egészen a Szovjetunió felbomlásáig. Először a nácik, aztán 1957-től a hidegháború. Teljesen elnéztük, hogy Sztálin – Uncle Joe, ahogy itt mondtuk – diktatúrája hatalmaskodik a Szovjetunióban. Tudtuk persze, de mintha nem akartuk volna tudni, mert fontos szövetségeseink volt. Nem hiszem, hogy a második világháború megnyertük volna nélkülük. Aztán 1989-ben a kommunizmus eltűnt, csaknem tíz év szünet következett; persze, nem igazán volt ez „szünet”, bombák mindenfelé, nagykövetségek robbantak fel, majd 9/11. Nácik, kommunisták és most az iszlám terroristák. Szeretném hinni, hogy a magyar konzervatívok azon a véleményen vannak, hogy nincs nyugalmi helyzet, és pontosan úgy gondolkoznak, mint az amerikai konzervatívok. Azt szoktam mondani, hogy sikeresen ellent kell állnunk azoknak, akik el akarnak bennünket pusztítani.

- Abban a hírben áll, hogy minden New York-i taxisofőrrel tud beszélgetni. Ahhoz bizony sok nyelvet kell ismerni, ami márcsak azért is irigylésre méltó, mert legalább eljut a megadott címre... Írt egy könyvet „How to Learn Any Language” címmel. Egy interjúban olvastam ennek kapcsán a nyelvekhez való viszonyáról. Elmondta, hogy az agysebészetről semmit nem tudni, vagy kicsit tudni – nincs különbség. De egy idegen nyelv esetében: egy szó, egy mondat – és mindjárt megtörik a jég. Nincs elég hely itt ahhoz, hogy az összes ön által ismert nyelvet felsoroljuk, de az én utolsó adataim szerint 26 nyelvről van szó. Legnehezebbnek a finnt és a kóreait tartja, a magyarral pedig komoly románca volt...

- Rendszeresen találkozom egy régi, jó észak-kóreai barátommal, aki 1956-ban Magyarországon volt diák. Az ő Amerikába való szöktetését is mi segítettük az osztrák menekülttáborból. A közös nyelvünk hosszú éveken át a magyar volt itt New Yorkban. Igen, 26 nyelvet ismerek, és ebből tizennégy nyelven beszélek elég jól. Vannak nyelvek, akikkel „házasságot kötöttem”, és vannak olyanok, amelyekkel csak „randevúozom”. A házassághoz ismerni kell a nyelvtant, tudni kell olvasni és írni, fel kell építeni egy stabil szókincset. A magyar forradalommal való románcom eredményeként a magyarral randevúozom, bár már 1953-ban megvolt nekem a New York-i Paprikás Weissnél vásárolt magyar zsebszótár. Azonban akkor tanultam a legtöbbet, amikor visszajöttem az osztrák-magyar határról, és egy katolikus jótékony szervezetenél kezdtem dolgozni. Az volt a feladatunk, hogy segítsük azokat a kommunista megtorlás elől menekült magyarokat a letelepedéssel Észak-Karolinában, akiknek éppen nem volt unokatestvérük Cleveland-ben. Folyékonyan beszéltem magyarul, de nagyon hibásan. A magyarban pedig nagyon nehéz a nyelvtan. Ezt a mondatot „Tomorrow we have to go to the butcher” úgy mondanám „Holnap kell menni húsbácsi”. Ezt minden magyar megérti, de biztosan jót is nevet. Mi itt, különösen New Yorkban, hozzászoktunk ahhoz, hogy rengetegen beszélnek rosszul az angolt, de a magyaroknak furcsa, ha valaki hibásan és törve beszél a magyart.

- Szenvedéllyel beszélt a magyar forradalomról, az ott végzett tudósítói és a menekítésben segédkező munkájáról a Washington-díj átadáson tartott köszönőbeszédében. Íme, itt a befejező részlet! „A kommunizmus soha nem volt ugyanaz azok után, amit a magyarok 1956 októberében tettek. A kommunizmus addig olyan volt, mint egy nagyon magabiztos sportoló, aki aztán akkor egy súlyos motorbicikli balesetet szenvedett. Meg lehet húzni a történelmi vonalat október 23-tól a berlini fal leomlásáig. Amikor Reagan azt mondta, Mr. Gorbacsov, döntse le azt a falat, akkor a magyarok voltak azok, akik a falat ledöntötték. ... Visszatekintve, azt nem tudom, hogy Amerika mennyit segített Magyarország felszabadításában, de azt tudom, hogy Magyarország jó sokat tett a mi felszabadításunkért.”

Niemetz Ágnes
NEW YORK